

IZZIV ZA RAZPRAVO (Uvodni nagovor)

Moje uvodne besede naj predstavljajo uvodni izziv k razpravi o razkoraku, ki je nastal med sprejetimi, dobro načrtanimi načelnimi usmeritvami in zakonskimi osnovami, ki smo jih v Sloveniji sprejeli na področju skrbi za osebe s posebnimi potrebami in pa dejanskim razumevanjem in udejanjanjem tega v praksi. Torej na problematiko, na katero Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov in SOUS že vseskozi opozarjata na različnih okroglih mizah in posvetih. Nenazadnje, danes tretjič v tej dvorani. Že samo to kaže na izjemno perečo problematiko in ocenjujemo, da je dosegla vrelišče.

Kaj se pravzaprav dogaja? Ali gre za neustrezno razumevanje oseb s posebnimi potrebami, njihovih potreb in njihovih pravic, za enačenje terminov izenačevanja možnosti - z enakimi možnostmi? Ali za povsem napačno, enostransko razumevanje inkluzije?

Smo se za inkluzijo opredelili nepremišljeno, ker se poskušamo enačiti z drugimi evropskimi državami? Nepripravljeni smo na to pot zagotovo stopili.

Inkluzija je kultura, vizija, način življenja, ...

Ni usmerjena zgolj v vzgojo in izobraževanje, usmerjena je v vsa področja življenja, v vsa obdobja življenja in hkrati ne pomeni zgolj vključevanja oseb s posebnimi potrebami med vrstnike brez težav v razvoju in še najmanj prilagajanja osebe s posebnimi potrebami pogojem, željam in potrebam okolja. Inkluzija dopušča vse možnosti, tudi segregacijo. Pomeni način življenja, ki posamezniku omogoča najboljši osebni razvoj. Na področju vzgoje in izobraževanja to pomeni, da naj je otrok vključen v okolje, ki je zanj najugodnejše za razvoj danih potencialov, pomeni, da mora imeti zagotovljene pogoje za ustrezen celostni razvoj, kar za mnoge ne predstavlja vključevanje med skupino otrok brez težav v razvoju, prilagoditve in »taka ali drugačna dodatna pomoč« (odvisna od možnosti okolja). Inkluzija namreč zahteva sprejetje, spoštovanje oseb z posebnimi potrebami z vsemi njihovimi danimi potenciali in specifičnimi lastnostmi, ki izhajaj in njihovih motenj, primanjkljajev ali ovir (torej ne spreminjanje po meri nas) in zahteva omogočanje vseh tistih posebnih pogojev, ki jim bodo zagotovili enake možnosti za razvoj in vključevanje v življenje.

To pa nadalje zahteva razumevanje, zaupanje, avtonomnost strok in izjemno fleksibilnost na vseh ravneh. Med drugimi v prvi vrsti na ravni zakonov in drugih določilih.

Eno od tega je recimo zagotavljanje strokovne pomoči otroku v vrtcu, ki bi se morala, tako kot pred sprejetjem nove zakonodaje, zagotavljati tudi na temelju strokovnega priporočila/mnenja, s težo današnje odločbe. Po enakem principu bi morala biti zagotovljena že tolikokrat utemeljena zgodnja obravnava (pomoči otroku in družini).

In če nadaljujem, vsi vemo, da je bila pred kratkim v poročilu MŠŠ RS pomotoma zapisana namera, da bomo v državi postopoma ukinili specializirane vzgojno izobraževalne ustanove. Ta trditev sploh ne bi bila tako sporna, v kolikor bi bilo ob tem jasno zapisano, da se bodo specializirane preoblikovale v specializirane centre pomoči otrokom, učencem, staršem, vzgojiteljem, učiteljem, ... Ob tem, nehotno zapisanem, pa se vendarle sprašujem, kakšne so resnične namere MŠŠ RS, če vemo, da se zadnjem času otroke s posebnimi potrebami, pod

okriljem besede inkluzija, v veliki meri vključuje med vrstnike brez težav v razvoju (tudi ne glede na ustreznost programa in s tem možnost otrokovega napredka in otrokovega zadovoljstva), in če vemo, da se ob tem posameznikom ali posameznim skupinam otrok oziroma učencev s posebnimi potrebami ne zagotavljajo potrebni pogoji, vključno z opremo in drugimi nujnimi pripomočki.

In ne nazadnje, če vemo, da namesto strokovno usposobljenih kadrov za učenje in rehabilitacijo učencev s posebnimi potrebami, v vedno večji meri otrokom strokovno pomoč nudijo različni učitelji, ki s tem zapolnjujejo svojo delovno obveznost, učitelji z defektološko dokvalifikacijo, z dodatnimi izobraževanji ali celo samo s spopolnjevanji, kar se vodilnim – vodstvenim delavcem vrtcev in šol in tistim, ki jim krojijo usodo (MŠŠ RS), zdi povsem ustrezno. Pri tem moramo vedeti, da noben od teh programov ne usposablja za opravljanje specialno pedagoške in rehabilitacijske pomoči otroku oziroma učencu.

Zdi se, kot da je inkluzija namenjena zaposlovanju učiteljev in vzgojiteljev ter posameznim učencem brez težav v razvoju za dvig odnosne ravni do drugačnosti.

Kako bi sicer lahko drugače razumeli izjavo predstavnice MŠŠ RS, da je v vrtcu mobilni delavec nadstandard in da ga bodo zamenjale vzgojiteljice s celo samo s kratkim spopolnjevanjem, ker je program izobraževanja za delo s otroci s posebnimi potrebami, ki ga izvaja Pef Univerze v Ljubljani predrag. Upam (želim), da bodo predstavniki MŠŠ to trditev demantirali.

Izobraževanje otrok/učencev s posebnimi potrebami, kjerkoli se izvaja, mora slediti tudi ciljem, ki so vezani tudi na njihovo nadaljnje življenje in s tem tudi na delo, ki ga bodo lahko opravljali.

To je le nekaj sporočil, v nadaljevanju bomo problematiko podrobneje predstavili in predlagali možne rešitve.

Za zaključek pa vprašanje tistim, ki ocenjujete, da osebe s posebnimi potrebami odprto sprejemamo in jim že danes zagotavljamo enakovredne možnosti. Koliko odstotkov učencev s posebnimi potrebami – ob upoštevanju števila otrok s posebnimi potrebami na večinskih šolah, se je aktivno udeležilo otroškega parlamenta?

Mag. Lidija Kastelic

Gradivo ni lektorirano.

Mnoge navedene trditve so na podlagi izjav različnih strokovnih delavcev vrtcev, šol in zavodov za usposabljanje, katerih identitete ne želim razkriti.